

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

14. märts 2013*

Ühine põllumajanduspoliitika — Määrus (EÜ) nr 73/2009 — Artikli 7 lõiked 1 ja 2 —
Põllumajandustootjale makstavate otsetoetuste ümbersuunamine — Otsetoetuste summade täiendav
vähendamine — Kehtivus — Õiguspärase ootuse kaitse põhimõte — Diskrimineerimiskeelu põhimõte

Kohtuasjas C-545/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Verwaltungsgericht Frankfurti (Oder) (Saksamaa) 28. septembri
2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 24. oktoobril 2011,
menetluses

Agrargenossenschaft Neuzelle eG

versus

Landrat des Landkreises Oder-Spree,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan (ettekandja)
ja A. Prechal,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 28. novembri 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Agrargenossenschaft Neuzelle eG, esindajad: *Rechtsanwalt* U. Karpenstein ja *Rechtsanwalt*
C. Johann,
- Kreeka valitsus, esindajad: E. Leftheriotou ja A. Vasilopoulou,
- Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: E. Sitbon ja Z. Kupčová,
- Euroopa Komisjon, esindajad: P. Rossi ja B. Schima,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi
ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, lk 16), artikli 7 lõigete 1 ja 2 kehtivust.
- 2 Taotlus on esitatud Agrargenossenschaft Neuzelle eG (edaspidi „Agrargenossenschaft Neuzelle”) ja Landrat des Landkreises Oder-Spree (edaspidi „Landrat”) vahelises vaidluses, mis puudutab Agrargenossenschaft Neuzellele 2009. aastal määratud otsetoetuste vähendamist toetuste ümbersuunamise kaudu.

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1782/2003

- 3 Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (ELT L 270, lk 1; ELT eriväljaanne 03/40, lk 269), mida on muudetud nõukogu 9. oktoobri 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 1009/2008 (ELT L 276, lk 1; edaspidi „määrus nr 1782/2003”), põhjendused 5, 21 ja 22 olid sõnastatud järgmiselt:

„(5) Säästva põllumajanduse soodustamiseks kavandatud vahendite ja maaelu arendamiseks kavandatud vahendite vahel parema tasakaalu saavutamiseks tuleks kehtestada otsetoetuste järkjärguline vähendamine kogu ühenduses aastatel 2005–2012. Kõiki teatavast summast suuremaid otsetoetusi tuleks igal aastal teatava protsendimäära võrra vähendada. Sääste tuleks kasutada maaelu arenguga seotud meetmete rahastamiseks ning need tuleks jaotada liikmesriikide vahel vastavalt määratletavatele objektiivsetele kriteeriumidele. On siiski asjakohane sätestada, et teatav osa säästetud summadest jääks liikmesriikidesse, kus need on säästetud. Kuni 2005. aastani võivad liikmesriigid nõukogu 17. mai 1999. aasta määruse (EÜ) nr 1259/1999 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühised eeskirjad) [...] alusel toetuse ümbersuunamist käsitlevaid kehtivaid sätteid kohaldada vabatahtlikult.

[...]

- (21) Ühise põllumajanduspoliitika kohaste toetuskavadega nähakse ette otsene sissetulekutoetus eriti silmas pidades põllumajandusega tegelevale rahvastikuosale rahuldava elatustaseme tagamist. Kõnealune eesmärk on lähedalt seotud maapiirkondade säilitamisega. Ühenduse fondide väärjaotamise vältimiseks ei tohiks toetust maksta nendele põllumajandustootjatele, kes on tekitanud sellise toetuse saamiseks vajalikud tingimused kunstlikult.
- (22) Ühiseid toetuskavu tuleks vajaduse korral lühikese aja jooksul kohandada vastavalt turusuundumustele. Toetusesaajatele pole võimalik tagada, et toetuse maksmise tingimused püsivad muutumatuna, ning nad peaksid olema valmis kavade võimalikuks läbivaatamiseks turusuundumusi silmas pidades.”

- 4 Määruse nr 1782/2003 artikli 10 „Toetuste ümbersuunamine” lõiked 1 ja 2 nägid ette:

„1. Kõiki otsetoetuste summasid, mis makstakse põllumajandustootjale konkreetsel aastal konkreetses liikmesriigis, vähendatakse kuni 2012. aastani igal aastal järgmise protsendimäära võrra:

[...]

— 2009: 5%,

— 2010: 5%,

— 2011: 5%,

— 2012: 5%.

2. Lõikes 1 ettenähtud vähendamiste kohaldamisest pärast II lisas osutatud kogusummadest mahaarvamist saadud summasid võib kasutada täiendava ühenduse toetusena EAGGF-i [Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond] tagatisrahastust vastavalt määrusele (EÜ) nr 1257/1999 rahastatavate maaelu arenguprogrammide raames võetavate meetmete jaoks.”

- 5 Sama määruse artikkel 30 „Ülevaatamine” sätestas:

„I lisas loetletud toetuskavasid kohaldatakse, ilma et see piiraks turusuundumuste ja eelarveseisundi põhjal mis tahes ajahetkel tehtavat võimalikku ülevaatamist.”

- 6 Määruse I lisa sisaldas selleks „[a]rtiklis 1 sätestatud kriteeriumidele vastavate otsetoetuste loetelu”.

Määrus nr 73/2009

- 7 Määrus nr 73/2009, mida selle artikli 149 alusel kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2009, tunnistas oma artiklis 146 ette nähtud tingimustel määruse nr 1782/2003 kehtetuks ning kehtestas uue kohustusliku ümbersuunamise süsteemi.

- 8 Nimetatud määruse põhjendused 8–11 näevad selles osas ette järgmist:

„(8) Säästva põllumajanduse soodustamiseks kavandatud vahendite ja maaelu arendamiseks kavandatud vahendite vahel parema tasakaalu saavutamiseks kehtestati määrusega (EÜ) nr 1782/2003 otsetoetuste järkjärguline kohustuslik vähendamine („toetuste ümbersuunamine”). See süsteem tuleks säilitada ja see peaks hõlmama vabastust süsteemi kohaldamisest kuni 5000 euro suuruste otsemaksete suhtes.

(9) Toetuste ümbersuunamise abil saavutatud sääste kasutatakse maaelu arengu poliitika meetmete rahastamiseks. Määruse (EÜ) nr 1782/2003 vastuvõtmisest alates on põllumajandussektor seisnud silmitsi mitmete uute ja keeruliste väljakutsetega, nagu näiteks kliimamuutused ja bioenergia kasvav tähtsus ning ka vajadus parema veemajanduse ja tõhusama bioloogilise mitmekesisuse kaitse järele. Ühendust kui Kyoto protokoll [..] osalist on kliimamuutuste küsimusi silmas pidades kutsutud üles oma poliitikaid kohandama. Veelgi enam, võttes arvesse veepuuduse ja põudadega seoses esinevaid tõsisemaid probleeme, kaaluti nõukogu 30. oktoobri 2007. aasta järeldustes „Veepuudus ja põuad” põllumajandusega seoses veemajanduse küsimustega tegelemise jätkamist. Veelgi enam, nõukogu rõhutas oma 18. detsembri 2006. aasta järeldustes „Bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamine”, et bioloogilise mitmekesisuse kaitsmine on suur väljakutse ja kuigi selles vallas on tehtud olulisi edusamme, nõuab ühenduse bioloogilise mitmekesisuse eesmärgi saavutamine 2010. aastaks lisapingutusi. Kuna eelkõige võib innovatsioon aidata kaasa

uute tehnoloogiate, toodete ja protsesside arengule, toetab seega just innovatsioon jõupingutusi eespool nimetatud uute väljakutsetega tegelemisel. Piimakvoodi süsteemi kehtivuse lõppemine 2015. aastal nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määruse (EÜ) nr 1234/2007 (millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid) [...] kohaselt eeldab piimasektori põllumajandustootjalt muutuvate tingimustega kohanemiseks konkreetseid jõupingutusi, eelkõige ebasoodsates piirkondades. Seetõttu on asjakohane pidada kõnealust konkreetset olukorda samuti uueks väljakutseks, mida liikmesriigid peaksid suutma lahendada, eesmärgiga tagada oma piimasektori „pehme maandumine”.

- (10) Ühendus tunnistas vajadust lahendada need uued väljakutsed oma poliitikate raames. Põllumajanduse valdkonnas on nõukogu 20. septembri 2005. aasta määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) [...] kohaselt vastuvõetud maaelu arengu programmid asjakohane vahend kõnealuste väljakutsete lahendamiseks. Selleks et liikmesriigid saaksid oma maaelu arengu programme vastavalt muuta, ilma et neil oleks vaja vähendada praeguseid maaelu arengu meetmeid teistes valdkondades, tuleks eraldada täiendavaid vahendeid. Ajavahemikuks 2007–2013 ettenähtud finantsperspektiiv ei võimalda aga rahaliste vahendite eraldamist ühenduse maaelu arengu poliitika tugevdamiseks vajalikul määral. Neid asjaolusid arvestades tuleks koondada suur osa vajalikest rahalistest vahenditest, suurendades järk-järgult otsetoetuste vähendamist toetuste ümbersuunamise kaudu.
- (11) Põllumajandustootjate vahelist otsese sissetulekutoetuse jaotamist iseloomustab asjaolu, et palju toetusi läheb üsna vähestele suurtele toetusesaajatele. On selge, et suuremad toetusesaajad ei vaja samal tasemel kogutoetust selleks, et sissetulekutoetus täidaks tõhusalt oma eesmärgi. Lisaks võimaldab suuremate toetusesaajate kohanemisvõime neil madalama kogutoetuse tasemega lihtsamalt tegutseda. Seega on õiglane arvata, et suurt toetust saavad põllumajandustootjad võiksid anda erilise panuse uute väljakutsete lahendamisele suunatud maaelu arengu meetmete rahastamisse. Seetõttu on otstarbekas kehtestada suuremate maksete vähendamist suurendav mehhanism, millest saadavat tulu tuleb kasutada maaelu arenguga seonduvate uute väljakutsetega toimetulekuks.”

9 Määruse nr 73/2009 artikli 1 kohaselt kehtestatakse määrusega eelkõige „otsetoetuste ühiseeskirjad”.

10 Sama määruse artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „põllumajandustootja” – füüsiline või juriidiline isik või selliste isikute rühm, olenemata sellest, missugune õiguslik seisund sellele rühmale ja rühma liikmetele on riikliku õigusega antud, kelle põllumajandusettevõtte asub ühenduse territooriumil, nagu on määratletud [EÜ] artiklis 299, ning kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega;

[...]

- d) „otsetoetus” – I lisas loetletud toetuskavade alusel otse põllumajandustootjatele makstav toetus;

[...]

- h) „põllumajandusmaa” – viljelusmaa, püsirohumaat või püsiikultuuride all olev maa-ala.”

11 Määruse artikli 7 „Toetuste ümbersuunamine” lõiked 1 ja 2 näevad ette:

„1. Kõiki asjaomasel kalendriaastal põllumajandustootjale makstavaid otsetoetuste summasid, mis ületavad 5000 eurot, vähendatakse kuni 2012. aastani igal aastal järgmise protsendimäära võrra:

- a) 2009: 7%;
- b) 2010: 8%;
- c) 2011: 9%;
- d) 2012: 10%.

2. Lõikes 1 sätestatud vähendusi suurendatakse nelja protsendipunkti võrra summade puhul, mis ületavad 300 000 eurot.”

12 Määruse nr 73/2009 artikli 9 „Toetuste ümbersuunamisest tulenevad summad” lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Vanades liikmesriikides käesoleva määruse artiklis 7 ettenähtud vähendamiste kohaldamisest tulenevaid summasid võib vastavalt käesolevas artiklis sätestatud tingimustele kasutada ühenduse täiendava toetusena EAFRDst rahastatavatele maaelu arengukavade raames võetavatele meetmetele, mis on täpsustatud määruses (EÜ) nr 1698/2005.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

13 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et Agrargenossenschaft Neuzelle on tema enda seletuste kohaselt Saksamaa õigusnormide alusel asutatud põllumajandusühistu, mis tegeleb põllumajanduse ja loomakasvatusega. Ühistus on 119 liiget ja 123 töötajat.

14 Agrargenossenschaft Neuzelle 12. mai 2009. aasta taotluse tagajärjel määras Landrat 26. novembri 2009. aasta otsusega Agrargenossenschaft Neuzellele kui põllumajandustootjale määruse nr 73/2009 artikli 2 punkti a tähenduses 2009. aastaks otsemakse summas 1 461 037,51 eurot. Eelotsusetaotluse kohaselt vähendas Landrat tulenevalt määruse artikli 7 lõigetest 1 ja 2 arvestuslikku pindala ja toetusõiguse keskmise väärtust arvestades 1 627 738,77 euro suurust esialgset toetussummat 166 701,26 euro võrra.

15 Landrat jättis 25. veebruari 2010. aasta otsusega rahuldamata Agrargenossenschaft Neuzelle vaide tema õiguste vähendamise otsuse peale, kuna nimetatud vaide käsitles üksnes määruse nr 73/2009 artikli 7 lõigete 1 ja 2 kohaldamist.

16 Agrargenossenschaft Neuzelle esitas 22. märtsil 2010 Verwaltungsgericht Frankfurtille (Oder) kaebuse, millega taotleb 2009. aastaks täiendavat 85 564,33 euro suurust otsemakset.

17 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul sõltub põhikohtuasja lahendus esiteks sellest, kas õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet arvestades on määruse nr 73/2009 artikli 7 lõige 1 kehtiv osas, milles see näeb aastateks 2009–2012 ette otsetoetuste vähendamise kõrgemad protsendimäärad, kui on sätestatud määruse nr 1782/2003 artikli 10 lõikes 1.

18 Teiseks sõltub lahendus määruse nr 73/2009 artikli 7 lõike 2 kehtivusest, arvestades diskrimineerimiskeelu põhimõtet, mis on sätestatud ELTL artikli 40 lõike 2 teises lõigus ja mille kohaselt ühine põllumajanduse turukorraldus välistab Euroopa Liidu piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise.

- 19 Nimelt ühelt poolt võib määruse nr 73/2009 artikli 7 lõige 2 tuua kaasa selle, et põhjendamatult koheldakse erinevalt põllumajandustootjaid, kelle kasutatava põllumajandusmaa pindala on suurem, võrreldes põllumajandustootjatega, kelle kasutatava põllumajandusmaa pindala on väiksem. Teiselt poolt karistab see säte põllumajandustootjaid, kelle põllumajandustegevus toimub koostöös teiste põllumajandustootjatega, nagu see on Saksamaa õiguse alusel asutatud põllumajandusühistute puhul, mis kujutavad endast „rühma” sama määruse artikli 2 punkti a tähenduses, erinevalt põllumajandustootjatest, kelle koostöö on lepinguliselt vähemal määral reguleeritud ega toimu äriühinguõigusega ettenähtud vormis, kuid kelle tulemus on ettevõtetmajanduslikult võrreldav. Nimelt saavutavad need ühistud lihtsamalt nimetatud artikli 7 lõikes 2 ette nähtud otsetoetuste summade taseme, millest alates suurendatakse vähendamise protsendimäärasid.
- 20 Lisaks jättis liidu seadusandja määruse nr 73/2009 artikli 7 lõikest 2 välja „*groupements agricoles d'exploitation en commun de droit français*” (edaspidi „GAEC”). Nagu Agrargenossenschaft Neuzelle oma kirjalikes seisukohtades välja toob, märgiti nimetatud määruse vastuvõtmisel nõukogu protokoli „komisjoni deklaratsioon [GAEC-le] toetuste ümbersuunamise ja finantsdistsipliini kohaldamise kohta (artikkel 12 „[Määruse nr 1782/2003] „täiendav abisumma”)” (nõukogu 15. jaanuari 2009. aasta dokument 5263/09 ADD 1), mis on sõnastatud järgmiselt:

„Komisjon meenutab põhimõtteid, mis on deklaratsiooni aluseks, mille ta tegi määruse (EÜ) nr 1782/2003 vastuvõtmisel ja mille kohaselt ta leiab, et iga põllumajanduslikku majapidamist, mis kuulub Prantsuse code rural'i alusel asutatud GAEC-sse, tuleb nii täiendava abisumma kohaldamisel toetuste ümbersuunamise kui ka frantsiisi korral pidada finantsdistsipliini mehhanismi raames üheks põllumajandustootjaks.”

- 21 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgericht Frankfurt (Oder) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [määruse nr 73/2009] artikli 7 lõige 1 on kehtiv osas, milles see näeb aastateks 2009–2012 ette otsetoetuste summade vähendamise rohkem kui 5% võrra?
2. Kas [määruse nr 73/2009] artikli 7 lõige 2 on kehtiv?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 22 Esimese küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet arvestades on määruse nr 73/2009 artikli 7 lõige 1 kehtiv osas, milles see näeb aastateks 2009–2012 ette otsetoetuste summade täiendava vähendamise võrreldes määruse nr 1782/2003 artikli 10 lõikes 1 kehtestatud summadega.
- 23 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on õiguspärase ootuse kaitse üks liidu aluspõhimõtteid (vt 5. mai 1981. aasta otsus kohtuasjas 112/80: Dürbeck, EKL 1981, lk 1095, punkt 48; 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-369/09 P: ISD Polska jt vs. komisjon, EKL 2011, lk I-2011, punkt 122, ning 26. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-335/09 P: Poola vs. komisjon, punkt 180).
- 24 Õigus tugineda sellele põhimõttele on igal õigussubjektil, kelles liidu institutsioon on tekitanud põhjendatud lootusi (vt selle kohta 11. märtsi 1987. aasta otsus kohtuasjas 265/85: Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products (Lopik) vs. EMÜ, EKL 1987, lk 1155, punkt 44; eespool viidatud kohtuotsus ISD Polska jt vs. komisjon, punkt 123, ning 22. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-426/10 P: Bell & Ross vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, EKL 2011, lk I-8849, punkt 56).

- 25 Selliseid lootusi tekitada võivaks tagatiseks on – olenemata selle andmise vormist – täpne, tingimusteta ja ühtelangev teave, mis pärineb volitatud ja usaldusväärsetest allikatest. Seevastu ei saa keegi viidata selle põhimõtte rikkumisele, kui puuduvad täpsed tagatised, mille administratsioon on talle andnud (17. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-221/09: AJD Tuna, EKL 2011, lk I-1655, punkt 72 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Kui ettevaatlik ja arukas majandustegevuses osaleja on võimeline ette nägema, et võetakse liidu meede, mis võib tema huve puudutada, ei saa ta selle meetme võtmise korral samuti tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products (Lopik) vs. EMÜ, punkt 44, ning kohtuotsus AJD Tuna, punkt 73).
- 27 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et määruse nr 1782/2003 artikli 10 lõige 1 nägi ette, et otsetoetuste summasid, mis makstakse põllumajandustootjale konkreetsel aastal konkreetses liikmesriigis, vähendatakse aastatel 2009–2012 igal aastal 5% võrra toetuste ümbersuunamise kaudu.
- 28 Nagu märgiti sama artikli 10 lõikes 2, tuli vähendamiste kohaldamisest saadud summasid kasutada täiendava ühenduse toetusena maaelu arenguprogrammide raames võetavate meetmete jaoks.
- 29 Määruse nr 1782/2003 kehtetuks tunnistanud ja asendanud määruse nr 73/2009 kohaselt aga vähendati asjaomasel kalendriaastal põllumajandustootjale makstavaid otsetoetuste summasid, mis ületavad 5000 eurot, määruse nr 1782/2003 artikli 10 lõikes 1 ette nähtud protsendimääradega võrreldes täiendavalt. Nimelt tuleb määruse nr 73/2009 artikli 7 lõike 1 alusel nüüd summasid vähendada 2009. aastal 7%, 2010. aastal 8%, 2011. aastal 9% ja 2012. aastal 10%.
- 30 Kuigi määruse nr 1782/2003 artikli 10 lõige 1 sisaldab aastate 2009–2012 osas otsetoetuste vähendamise väiksemaid protsendimäärasid kui need, mis on ette nähtud määruse nr 73/2009 artikli 7 lõikes 1, ei saa liidu põllumajandustootjad siiski tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele rikkumisele.
- 31 Nimelt nägi määruse nr 1782/2003 artikkel 30 ette, et I lisas loetletud toetuskavasid „kohaldatakse, ilma et see piiraks turusuundumuste ja eelarveseisundi põhjal mis tahes ajahetkel tehtavat võimalikku ülevaatamist”.
- 32 Sama määruse põhjenduses 22 märgiti samuti, et „[ü]hiseid toetuskavu tuleks vajaduse korral lühikese aja jooksul kohandada” ning et „[t]oetusesaajatele pole võimalik tagada, et toetuse maksmise tingimused püsivad muutumatuna, ning nad peaksid olema valmis kavade võimalikuks läbivaatamiseks turusuundumusi silmas pidades”.
- 33 Seega oli ettevaatlik ja arukas majandustegevuses osaleja võimeline ette nägema, et sissetulekutoetuse alusel makstavaid otsetoetusi võib turusuundumuste ja eelarveseisundi põhjal läbivaatamise tagajärjel vähendada.
- 34 Sellega seoses kehtestas määrus nr 73/2009 otsetoetuste täiendava vähendamise määruse põhjendustes 9 ja 10 esitatud põhjustel ning täpsemalt seetõttu, et viimati nimetatud põhjenduse kohaselt ei võimalda „ajavahemikuks 2007–2013 ettenähtud finantsperspektiiv [...] aga rahaliste vahendite eraldamist ühenduse maaelu arengu poliitika tugevdamiseks vajalikul määral” ning et „[n]eid asjaolusid arvestades tuleks koondada suur osa vajalikest rahalistest vahenditest, suurendades järk-järgult otsetoetuste vähendamist toetuste ümbersuunamise kaudu”.
- 35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab peale selle määruse nr 1782/2003 ettevalmistavatele materjalidele. Ta meenutab, et komisjoni poolt 21. jaanuaril 2003 esitatud ettepaneku võtta vastu nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate

jaoks (KOM(2003) 23 lõplik; edaspidi „määruse ettepanek“), artikli 10 lõige 2 sätestas, et sama artikli lõikes 1 ette nähtud protsendimäärasid võis „muuta vastavalt artikli 82 lõikes 2 ette nähtud menetlusele“.

- 36 Siiski tuleneb määruse ettepaneku artikli 82 lõikest 2, et rakendusvolituste kasutamise pädevus selleks, et muuta otsetoetuste summade vähendamise protsendimäärasid, anti komisjonile.
- 37 Nagu komisjon oma kirjalikes seisukohtades märkis, võib seda, et määruse ettepaneku artikli 10 lõiget 2 ei ole määрусesse nr 1782/2003 üle võetud, tõlgendada aga nii, et selle määruse artikli 30 alusel jättis nõukogu endale õiguse ise neid protsendimäärasid muuta, ilma komisjonile sellist muutmise pädevust delegerimata.
- 38 Nagu Kreeka valitsus, nõukogu ja komisjon oma kirjalikes seisukohtades õigesti märgivad, ei saa liidu põllumajandustootjad seega tugineda õiguspärasele ootusele, et aastate 2009–2012 osas jääks kehtima otsetoetuste vähendamise sellised protsendimäärad, mis on kehtestatud määruse nr 1782/2003 artikli 10 lõikega 1.
- 39 Esimesele küsimusele tuleb seega vastata, et selle analüüsimisel ei ilmnenu ühtegi asjaolu, mis õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet arvestades mõjutab määruse nr 73/2009 artikli 7 lõike 1 kehtivust.

Teine küsimus

- 40 Teise küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 73/2009 artikli 7 lõige 2, mis näeb ette, et sama artikli lõikes 1 sätestatud vähendusi suurendatakse nelja protsendipunkti võrra summade puhul, mis ületavad 300 000 eurot, on diskrimineerimiskeelu põhimõtet arvestades kehtiv; diskrimineerimise olemasolu hinnates tuleb arvestada ühelt poolt seda, milline on osutatud põllumajanduslike majapidamiste suurus ja teiselt poolt seda, milline on põllumajandustegevuse toimumise õiguslik vorm.
- 41 Sellega seoses tuleb kohe meenutada, et diskrimineerimiskeelu põhimõte kuulub liidu õiguse üldpõhimõtete hulka ning see on seoses põllumajanduse valdkonnaga ära toodud ELTL artikli 40 lõike 2 teises lõigus (vt selle kohta 23. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-535/03: Unitymark ja North Sea Fishermen’s Organisation, EKL 2006, lk I-2689, punkt 53, ning 2. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-453/08: Karanikolas jt, EKL 2010, lk I-7895, punkt 49).
- 42 Nimetatud põhimõte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (11. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-313/04: Franz Egenberger, EKL 2006, lk I-6331, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Mis puudutab sellest põhimõttest kinnipidamise kontrolli ulatust, siis tuleb meenutada, et liidu seadusandjal on põllumajanduse valdkonnas ulatuslik kaalutusõigus, mis vastab talle ELTL artiklitega 40–43 antud poliitilisele vastutusele. Järelikult peab kohtu kontroll piirduma selle uurimisega, kas kõnealuse meetme puhul ei esine ilmselget viga või võimu kuritarvitamist või kas kõnealune ametivõim ei ole ilmselgelt oma kaalutusõiguse piire ületanud (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus AJD Tuna, punkt 80).
- 44 Euroopa Kohus peab seega esiteks kindlaks tegema, kas põllumajandustootjate erinev kohtlemine vastavalt haritava põllumajandusmaa pindalale, nagu see on ette nähtud määruse nr 73/2009 artikli 7 lõikes 2, võib olla õigustatud objektiivsetel põhjustel, mis ei ole ilmselgelt sobimatud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Poola vs. komisjon, punkt 128).

- 45 Sellega seoses tuleb märkida, et määruse nr 73/2009 põhjenduses 11 õigustas nõukogu artikli 7 lõikes 2 ette nähtud täiendavaid vähendamisi, väites, et suuremad toetusesaajad ei vaja samal tasemel kogutoetust, selleks et sissetulekutoetus täidaks tõhusalt oma eesmärgi ning et nende kohanemisvõime võimaldab neil madalama kogutoetuse tasemega lihtsamalt tegutseda. Nimetatud institutsiooni sõnul on seega õiglane arvata, et suurt toetust saavad põllumajandustootjad võiksid anda erilise panuse uute väljakutsete lahendamisele suunatud maaelu arengu meetmete rahastamisse.
- 46 Käesoleva kohtuotsuse punktides 43 ja 44 meelde tuletatud tingimustel läbi viidava Euroopa Kohtu kontrolli raames ei tundu sellised kaalutlused ilmselgelt sobimatud. Nimelt võis nõukogu asuda seisukohale, et suurematele toetusesaajatele omaste eritunnuste tõttu on nad erinevas olukorras võrreldes teiste põllumajandustootjatega, mis võimaldab neid otsetoetuste ümbersuunamisel erinevalt kohelda.
- 47 Pealegi ei ole sellise kontrolli käigus Euroopa Kohtu ülesanne üksikasjalikult analüüsida eelotsusetaotluses sisalduvaid argumente, mis eelkõige puudutavad hektari kohta üldjuhul rohkemat arvu töötajaid, kelle suured toetusesaajad on tööle võtnud ja kelle eest tuleb tasuda kohustuslikke kindlustusmaksid; suurte toetusesaajate poolt kõige tihemini alaliste töötajate kasutamist; suurte põllumajanduslike majapidamiste kulude järkjärgulise vähendamise piire või ka endise Saksa Demokraatliku Vabariigi liidumaades asuvate põllumajanduslike majapidamiste struktuuride eripära. Isegi kui eeldada, et need asjaolud vastavad tõele, on nende puhul tegemist ühtede asjaoludega teiste asjaolude hulgas igakülgse hindamise raames, mida nõukogu peab liidu seadusandjana läbi viima, kuna on selge, et nõukogu hinnangut nendele asjaoludele ei saa asendada Euroopa Kohtu poolt nendele asjaoludele antud hinnanguga.
- 48 Teiseks, mis puudutab põllumajandustegevuse teostamise õiguslikku vormi, siis rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Saksamaa õiguse alusel asutatud põllumajandusühistud kujutavad endast „rühma” määruse nr 73/2009 artikli 2 punkti a tähenduses, erinevalt põllumajandustootjatest, kelle koostöö on korraldatud õiguslikult vähem siduvate lepingutega. Pealegi välistas liidu seadusandja GAEC-d määruse nr 73/2009 artikli 7 lõike 2 kohaldamisalast.
- 49 Sellega seoses tuleb märkida, et määruse nr 73/2009 artikli 7 lõige 2 ei tee vahet põllumajandustegevuse teostamise õiguslikust vormist sõltuvalt.
- 50 Mis puudutab määruse nr 73/2009 artikli 2 punkti a, siis nähakse selles ette igasugune „füüsili[ste] või juriidili[ste] isikute rühm, olenemata sellest, missugune õiguslik seisund sellele rühmale ja rühma liikmetele on riikliku õigusega antud”. Seega, kui põllumajandustootjad tegutsevad sellise „rühma” raames, siis tuleb neid määruse nr 73/2009 tähenduses pidada üheks „põllumajandustootjaks”.
- 51 Konkreetselt seoses GAEC-ga piisab, kui märkida, et määruse nr 73/2009 artikli 7 lõige 2 ega ükski teine selle määruse säte ei viita sellisele Prantsuse õiguse alusel asutatud rühmale. Sellise rühma olukorrale on viidatud üksnes määruse nr 73/2009 vastuvõtmisel nõukogu protokollis märgitud komisjoni deklaratsioonis, millele on osutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 20. Komisjon meenutas selles deklaratsioonis, et tema arvates tuleb GAEC-sse kuuluvat iga põllumajanduslikku majapidamist täiendava abisumma kohaldamisel toetuste ümbersuunamise korral pidada finantsdistipliini mehhanismi raames üheks põllumajandustootjaks.
- 52 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei saa sellist deklaratsiooni kasutada teisese õiguse sätte tõlgendamisel, kui – nagu käesoleval juhul – selle sisu ei kajastu mingil viisil asjaomasel sättes ning sellel ei ole seega õigusjõudu (vt eelkõige 26. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-292/89: Antonissen, EKL 1991, lk I-745, punkt 18, ning 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-149/11: Leno Merken, punkt 46).

- 53 Eeltoodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et selle analüüsimisel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis diskrimineerimiskeelu põhimõtet arvestades mõjutab määruse nr 73/2009 artikli 7 lõike 2 kehtivust.

Kohtukulud

- 54 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Esimese küsimuse analüüsimisel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet arvestades mõjutaks nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 73/2009 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003) artikli 7 lõike 1 kehtivust.**
- 2. Teise küsimuse analüüsimisel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis diskrimineerimiskeelu põhimõtet arvestades mõjutaks määruse nr 73/2009 artikli 7 lõike 2 kehtivust.**

Allkirjad